

הכנר החסידי

ר' שמואל קטן

בפניהם, וניכר היה עליהם שהם מאד התרגשו. לקראת סוף הערב קם מזכיר המשק להודות לנו, ובין הדברים אמר לחברים, "תדעו לכם שאנחנו קיבלנו הרבה מאד מחב"ד. כל הרוח הזו של אהבת ישראל שיש לנו בקיבוץ, זה בא לנו מחב"ד!"

זהו אם כן הרקע להמלצה שקיבלתי לקחת אתי את הכינור לנסיעה לרבי, וכך אמנם עשיתי. הנסיעה הייתה במסגרת טיסת שחר מיוחדת (צ'ארטר) שאורגנה עבור חסידי חב"ד שנסעו לרבי, וכך גם בדרך, במטוס, ניגנתי בכינור, לשמחתם של צוות המטוס.

בתקופה הראשונה להגעתנו, הימים הנוראים, עשרת ימי תשובה וימי ההכנה לחג הסוכות, לא היו הזדמנויות לנגן. אבל, כשהגיע חול המועד סוכות ושמחת בית השואבה, ניגנתי כמה פעמים בסוכה אצל מארחי. בשמחת תורה התקיימה התוועדות של הרבי, ובסופה, לאחר שהרבי הבדיל על הכוס, התקיים כרגיל מעמד חלוקת "כוס של ברכה" - כשהרבי עומד ומחלק מעט מים מהגביע שלו לאלפים שנכחו שם בחג ושהגיעו לאחר החג מכל הסביבה.

איכשהו נודע לבחורים שיש לי אתי את הכינור, והם אמרו לי, "שמואל, לך תביא את הכינור. אולי תצליח לנגן בפני הרבי". רצתי לבית שבו התארחתי, הבאתי אתי את הכינור ל-770, והנחתי אותו מתחת למדרגה של ה"פירמידה" (מעין טריבונה שעליה עמדו חלק מהחסידיים בזמן ההתוועדות), שהייתה אז קרובה הרבה יותר לשולחן של הרבי. עמדתי בתור לקבל כוס של ברכה מיידו הקדושה של הרבי, ואחרי שנפלטתי מהתור, נעמדתי ליד דודי המוהל הרב יעקב יוסף ראסקין. הוא ידע שהבאתי אתי את הכינור, והוא דחק בי לגשת שוב לתור ולבקש מהרבי רשות לנגן. כשעברתי ליד הרבי שוב, פניתי לרבי ומלמלתי, "רבי, אני מבקש רשות לנגן בכינור", אך הרבי כאילו לא שמע אותי, ותוך כדי שהמשיך לחלק כוס של ברכה שלח את ידו, נתן לי בקבוק משקה ואמר, "זה למושפעים שלך", כשכנראה כוונתו הייתה לתלמידים שלי בבית הספר למלאכה.

ר' יעקב יוסף לא וויתר לי ודחף אותי בכוח בחזרה לתור, פעם שלישית, והפעם כשעברתי וביקשתי מהרבי שוב "אני מבקש רשות לנגן בכינור", הרבי הביט עלי לרגע במבט חודר ואמר, "טוב מאד, בבקשה". הוצאתי את הכינור, ונעמדתי על שולחן סמוך מאד לרבי. בהשגחה פרטית עמדו לצדי שני בעלי מנגנים ידועים, החזן הרב משה טלישבסקי והרב שמשון חריטנוב, ואחרי התייעצות קצרה הם אמרו לי לנגן את הניגון "עסן עסט זיך" - ניגון המבטא כמיהה וגעגועים של הנשמה לאלוקות, ומדבר על הקלות שבה אנו משקיעים בצרכי הגוף הגשמיים כמו אכילה, שתייה שינה וכדומה, לעומת הקושי שחשים כשבאים לעניינים של עבודת ה', לימוד תורה ותפילה.

בשנת הלימודים הרביעית שלי בטכניון, התערורר בי איזשהו ניצוץ שאז היה קשה לי להגדיר מהו. חיפשתי בכל מיני מקומות עד שהגעתי למסקנה שאת המענה אקבל ביהדות. בעקבות קשר שנוצר עם הרב ראובן דונין ע"ה מחיפה, ועם הרב משה וובר ע"ה מירושלים, נכנסתי ללמוד בישיבה בכפר חב"ד. למדתי כשנה בישיבה ואחר כך, בעצת המשפיע הרב משה נפרסטק, התחלתי לעבוד כמורה בבית הספר למלאכה, ובסוף אותה שנה התחתנתי. הנסיעה הראשונה שלי לרבי הייתה לקראת תשרי תשכ"ט (1968), כשנה לאחר החתונה. לקראת הנסיעה המליצו לי מכרים לקחת אתי את הכינור שלי.

כבר בגיל צעיר יחסית התחלתי לנגן בכינור, וזכיתי ללמוד אצל כמה מטובי המורים ולנגן בתזמורות שונות. גם כשלמדתי בטכניון ניגנתי בתזמורת של הטכניון, כך שהיה לי רקע מוזיקלי נרחב שאיפשר לי בהמשך להשתלב בעולם הנגינה של חסידות חב"ד. ואכן, בתקופה שלמדתי בישיבה זכיתי לנגן פעמים אחדות בהתוועדויות של המשפיע הנודע הרב שלמה חיים קסלמן ע"ה. כמו כן, ניגנתי בערבי חב"ד שונים שחסידי חב"ד היו עורכים באותן שנים בעיקר בקיבוצים ברחבי הארץ.

אני זוכר במיוחד הזדמנות אחת שיצאנו לערב חב"ד שכזה שהתקיים בקיבוץ דגניה, מהקיבוצים הוותיקים ביותר שנחשב כ'אגוז קשה לפיצוח' מבחינת היחס לדת. חברי הקיבוץ שמעו סיפורים על חב"ד, על הבעל שם טוב וגם על הניגונים השונים שניגנו ושרנו

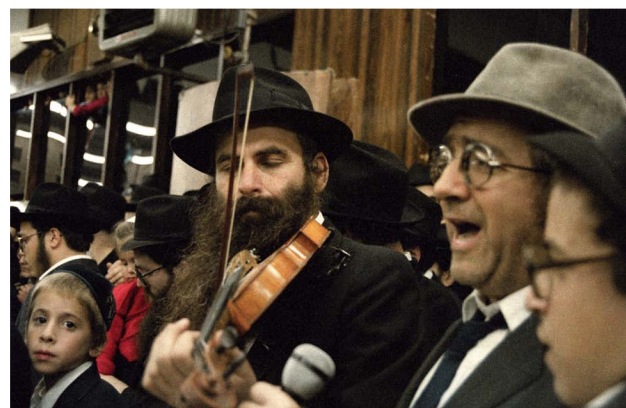
«

אותו בהתלהבות, כפי שהייתי רגיל לנגן אותו בערבי חב"ד עם כמה וריאציות משלי ומשל אחרים, ובשלב מסוים הרבי פנה אלי ואמר, "ניגנת את זה כמו שמנגנים בארץ ישראל, עכשיו תנגן כמו שמנגנים אותו בבבל". מעניין שבאותה התוועדות הרבי דיבר בשיחה על רבי זירא שכאשר עלה מבבל לארץ ישראל, צם מאה צומות כדי לשכוח את התלמוד הבבלי, כדי שיוכל ללמוד את התלמוד הירושלמי - וזה השתלב יפה עם ההערה של הרבי בקשר לנגינה. ניגנתי שוב את הניגון, הפעם מתוך תווים וגם בעלי הניגון העירו לי על כמה שינויים, עד שניגנתי בצורה שהרבי ביקש.

כאשר הרבי קם לצאת מבית המדרש, הקהל ניגן "כי בשמחה תצאון", והרבי הביט לעברי, כאילו לסמן לי שאצטרף בנגינה. מיד התחלתי לנגן יחד עם הקהל, ואז הרבי שוב העיר ואמר, "תעשה קרשנדו" - שזהו עוד מונח מוזיקלי באיטלקית שפירושו צליל הולך ומתגבר. אני הכרתי את המונח, אך לא שמעתי בדיוק מה הרבי אמר, והתכופתי לרבי לשאול מה הרבי מתכוון, והוא אמר לי, "ההיפך מפיאניסימו". כמובן, ניגנתי שוב את הניגון "כי בשמחה תצאון" בקול חזק ובחיות, וכל הקהל שר בהתלהבות. זה היה מעמד נפלא.

כעבור כמה ימים התכוננו לחזור לארץ, האוטובוסים חיכו לנו מחוץ ל-770 להסיע אותנו אל שדה התעופה, והרבי יצא החוצה ועמד בכניסה לבניין להיפרד וללוות את האורחים. באותו מעמד הרבי שאל, "איפה שמואל קטן?", מיד אמרו לי אנשים לקחת את הכינור ולהתחיל לנגן. אני זוכר את המעמד המיוחד והמרגש: הייתה שעת לילה, ואנחנו הולכים אחרנית, עם הפנים לכיוון הרבי; ניגנתי את הניגון "כי בשמחה תצאון", ואת הניגון "עסן עסט זיך", כמו שהרבי לימד אותי, בקטע האחרון בכל פעם יותר ויותר "פיאניסימו" - שכאמור מבטא רגש של געגוע - ואנחנו הולכים ומתרחקים מהרבי לכיוון האוטובוסים, והרבי מלווה אותנו במבטו הקדוש והאהבי, מבט מלא אהבה וגעגועים.

התחלתי לנגן, האולם היה מלא מפה לפה, והרבי המשיך למזוג "כוס של ברכה" תוך כדי שהוא מאזין לנגינה. לקראת סוף הניגון, כשהגעתי לקטע השלישי והאחרון, ללא המילים, הרבי הרים את הכתפיים בצורה שביטאה שמשהו בניגון לא הסתדר, וסימן לקהל שישירו את הניגון כדי שאני אלמד אותו. בעלי הניגון ניסו להסביר לי מה הרבי התכוון, שיש שם שני 'קוועטשים', שתי תנועות שניגנתי לא בדיוק כפי שזה בניגון המקורי, והדגימו לי איך זה צריך להיות. אני ניגנתי מתוך תווים, וכאשר כתובים את התווים כל אחד כותב ומנגן כפי הסגנון האישי שלו, מה שאין כן כששומעים את הניגון אצל הרבי מקבלים את הדיוק המרבי של הניגון כפי שהוא צריך להיות, כמו מסירת התורה שבעל פה "משה קיבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע".

שמעתי מהם שוב ושוב, וניסיתי כמה פעמים עד שהצלחתי לביצע את הקטע ההוא בדיוק כפי שהרבי התכוון. אחרי שתיקנתי את אותו קטע, הרבי ביקש ממני שאחזור על הקטע פעמים אחדות, ותוך כדי שהוא מחלק את הכוס של הברכה אמר לי, "נאך אמאל, נאך אמאל [שוב פעם, שוב פעם], ופיאניסימו". החסידים שעמדו סביב לא הבינו מה הרבי אמר, והתחילו להתלחש ביניהם, ושאלו אותי, "שמואל, מה הרבי אמר לך?"

"פיאניסימו" הוא מונח מוזיקלי בשפה האיטלקית שמשמעותו, רך, רך מאוד. במוזיקה, הדינמיקה של עוצמת הקול היא שמעניקה לקול את הצבע ואת הרגש, בהתאם לדרגות השונות של השמעת הקול, מהנוקשה יותר ועד הרך ביותר. מבחינה טכנית יבשה, ניתן לחזור ולנגן את הקטע באותה עוצמה פעמים אחדות, ומה שהרבי למעשה העיר לי הוא שהקטע הזה בניגון בא להביע רגש של געגועים, ולכן יש משמעות לעוצמה ולרכות של הקול. חזרתי על הקטע בכל פעם יותר בשקט, יותר רך - 'פיאניסימו' - ואז פתאום הרבי פנה אלי ואמר, "את התו האחרון תעשה תקיעה גדולה!". תוך כדי שהוא המשיך ביד אחת למזוג כוס של ברכה, הרבי הרים את ידו השנייה לסמן את ה"תקיעה גדולה", ואני השתדלתי להאריך עד כמה שיכולתי.

המשכתי לנגן עוד כמה ניגונים, ולקראת סוף החלוקה, כשהרבי התיישב לברך ברכה אחרונה ניגנתי את הניגון הידוע "ופרצת". ניגנתי

הכנר החסידי, ר' שמואל קטן, מרואיין בביתו בכפר חב"ד בחודש כסלו, תשע"ו (2015).

מדפס ומפיץ באה"ק ע"י צעירי אגודת חב"ד / המרכז לעורר שליחות ס"ל 072-2770130

לזכות הורינו היקרים הרב יעקב ומרת בתיה שיחיו מינסקי הוקדש ע"י בנם ר' שניאור ויוכבד שיחיו מינסקי

השבוע לפני:

< תשמ"ח (1988) — בקשר עם ציון תאריך יום הולדתה של הרבנית חיי מושקא, כחודש לאחר הסתלקותה, יזם הרבי את 'מבצע יום הולדת' וקרא ליהודים בכל מקום לציין את יום הולדתם העברי ולנצלו לחשבון נפש וקבלת החלטות טובות. כ"ה באדר

1. ספר השיחות תשמ"ח, חלק א, עמ' 331.

לחיזוק התקשרות
לכ"ק אדמו"ר

ההקדשות שלכם מאפשרות את המשך הפצת הגיליון השבועי. לפרטים נוספים ולהרשמה לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל כתבו לנו: sipursheli@jemedias.org

JEWISH EDUCATIONAL MEDIA

sipursheli@jemedias.org | myencounterblog.com | 03-9608018
784 Eastern Parkway | Suite 403 | Brooklyn, NY 11213
© כל הזכויות שמורות 2015

ההדפסה וההפצה לע"נ

הרה"ח ר' יהודה לייב בן ר' מרדכי ע"ה חוגתו מרת איטא בת ר' שלמה ע"ה ביסטריצקי